

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

THE THEORETICAL BASIS FOR THE FORMATION OF AN EFFECTIVE STRUCTURE OF FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE

УДК 658.15

Великий Ю.М.

д.е.н., професор,
професор кафедри «Фінанси і кредит»
Харківський інститут фінансів
Київського національного
торговельно-економічного університету

Сукрушева Г.О.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри «Фінанси і кредит»
Харківський інститут фінансів
Київського національного
торговельно-економічного університету

Подлесецька І. А.

студентка
Харківський інститут фінансів
Київського національного
торговельно-економічного університету

У статті представлено теоретичні основи формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємства. На основі літературних джерел проведено морфологічну оцінку таких понять, як «ефективність» та «фінансові ресурси підприємства». Визначено необхідність формування фінансових ресурсів із застосуванням розрахунку показників ефективності. Доведено, що в умовах розвитку економіки держави необхідно постійно вдосконалювати фінансовий менеджмент у питанні формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємства.

Ключові слова: господарська діяльність, структура, ефективність, фінансові ресурси, власні кошти, позикові кошти.

В статье представлены теоретические основы формирования эффективной структуры финансовых ресурсов предприятия. На основе литературных источников проведено морфологическое исследование таких понятий, как «эффективность» и «финансовые ресурсы предприятия». Определена необходимость формирования финансовых ресурсов с применением расчета показателя

эффективности. Доказано, что в условиях развития экономики государства необходимо постоянно совершенствовать финансовый менеджмент в вопросе формирования эффективной структуры финансовых ресурсов предприятия.

Ключевые слова: хозяйственная деятельность, структура, эффективность, финансовые ресурсы, собственные средства, заемные средства.

The article presents theoretical foundations for the formation of an effective structure of the company's financial resources. Based on the literature sources, a morphological study of such concepts as: efficiency and financial resources of the enterprise was carried out. The need to form financial resources using the calculation of performance indicators is determined. It is proved that in conditions of development of the state economy, it is necessary to constantly improve financial management, in the question of formation of an effective structure of financial resources of the enterprise.

Key words: economic activity, structure, efficiency, financial resources, own funds, borrowed funds.

Постановка проблеми. В умовах розвитку ринкової економіки, важливим елементом фінансового менеджменту підприємства є формування ефективної структури фінансових ресурсів, яка б дала змогу підприємству одержувати найбільший прибуток від усіх видів діяльності та сформувати безперервну діяльність підприємства в мінливих умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У господарській діяльності відсутній єдиний правильний рецепт із приводу формування ефективної структури підприємства, однак багато науковців, таких як І.А. Козачок, О.Ю. Леось, І.С. Коваль, Ю.Л. Куліченко, В.М. Опарін, І.В. Рудченко, І.О. Бланк, працюють над питаннями формування та управління фінансовими ресурсами підприємства, однак це питання потребує постійного пошуку нових управлінських рішень для вдосконалення цього процесу.

Постановка завдання. Метою дослідження є теоретичні основи формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах розвитку економіки країни.

Виклад основного матеріалу дослідження.

З переходом до ринкових відносин підприємства одержали самостійність в управлінні, право розпоряджатися ресурсами і результатами праці, несуть повну відповідальність за результати своєї діяльності та прийняття управлінських рішень. Ще представник адміністративно-класичної школи

менеджменту Г. Емерсон дотримувався погляду, згідно з яким «головною турботою управлінця має бути ефективність» [1, с. 117]. І сьогодні ефективність з погляду керівників залишається найбільш важливою характеристикою діяльності підприємства, якій слід приділяти належну увагу. Від того, наскільки ефективною буде господарська діяльність підприємства, залежать його розвиток, матеріальний добробут населення, економічна безпека держави тощо.

Для більш ґрунтовного дослідження основних теоретичних та практичних аспектів ефективності господарської діяльності підприємства передусім доцільно розглянути «ефективність» як економічну категорію та її сутнісний зміст. Досліджуючи наукову літературу, можна побачити, що не існує єдиного підходу до сутності цієї складної категорії (рис. 1).

Отже, як бачимо, існує багато підходів до визначення поняття «ефективність». Одні автори пов'язують ефективність з ефектом, інші розглядають як співвідношення результату та витрат. При цьому ефект розглядається як певна форма результату. Але більшість науковців ототожнює поняття «ефективність» і «результативність».

Значна група авторів трактує фінансові ресурси підприємства як кошти, наявні в розпорядженні суб'єкта, що господарює, у табл. 1 наведено морфологічну оцінку цього поняття.

Структура фінансових ресурсів – спеціальне логічне поняття, введене в сучасний фінан-

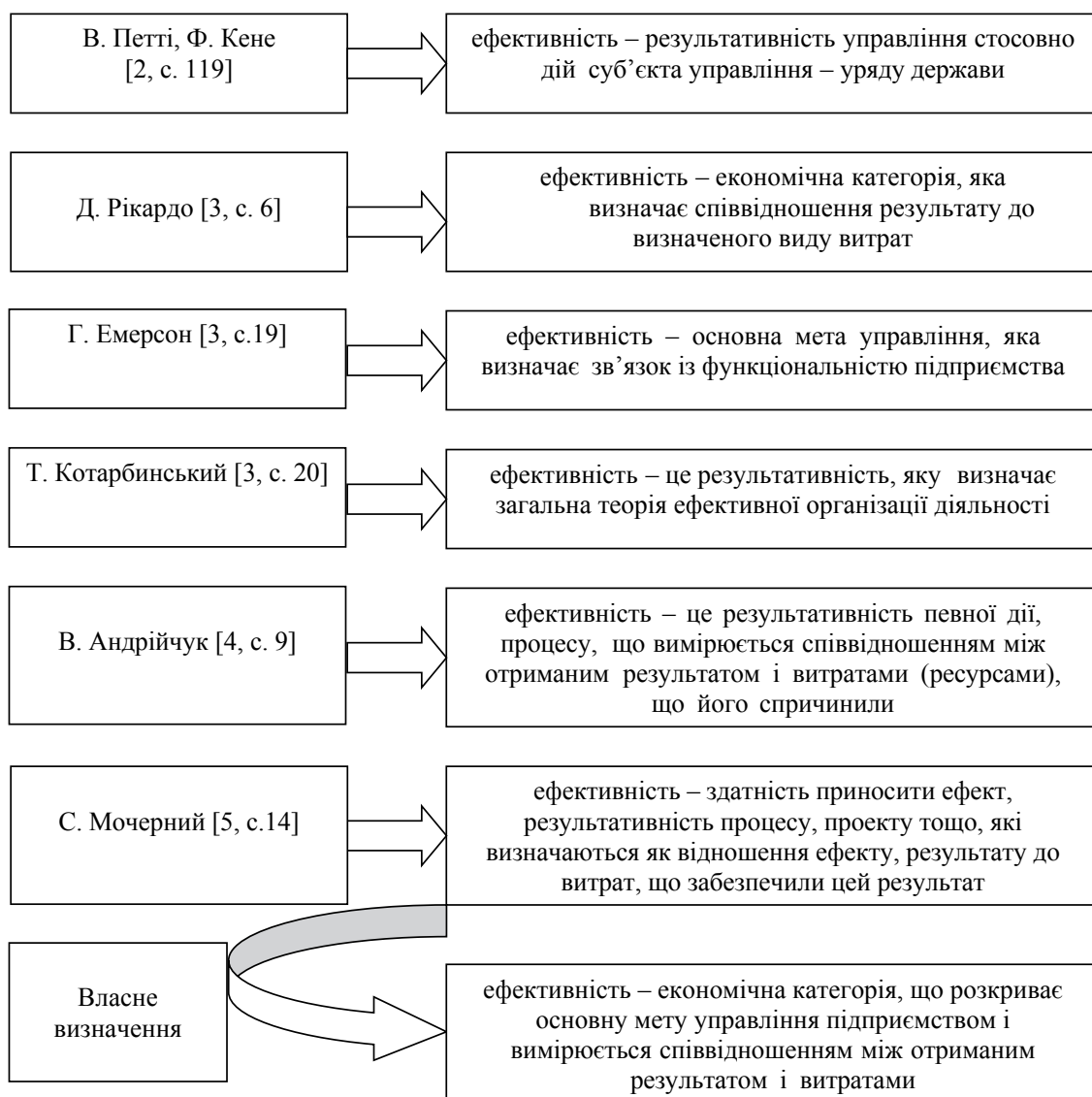

Рис. 1. Морфологічна оцінка сутності поняття «ефективність»

совий аналіз для позначення комбінації (співвідношення) джерел позичкового і власного фінансування, яка прийнята на підприємстві для реалізації її ринкової стратегії. Сьогодні цей термін часто замінюють поняттям «фінансовий важіль», і цей вираз увійшов до лексики не випадково. Важіль – інструмент, що полегшує або примножує ефект затрачених зусиль. Залучення позичкового фінансування повинне працювати на стратегічні завдання власника. У контексті фінансування термін «фінансовий важіль» посилав нас до регулярної практики фінансування довгострокового розвитку за рахунок позичкових засобів заради досягнення інтересів власника, а точніше – заради зростання ринкової вартості активів підприємства. Разом із тим необхідно розділяти поняття «склад» та «структура» фінансових ресурсів підприємства.

Склад фінансових ресурсів підприємства – це сукупність (перелік) утворюючих його елементів,

а структура – співвідношення (питома вага) даних елементів.

Водночас одне підприємство на різних етапах своєї діяльності має різні склад і структуру фінансових ресурсів. Наприклад, на початковій стадії розвитку він фінансується за рахунок власних або позикових коштів, далі підприємство повинно одержати капітал у формі прибутку. Більше того, власні, й особливо кредитні, фінансові ресурси підприємства розглядаються не тільки як основні елементи фінансових ресурсів підприємства, а й як джерела додаткового їх зростання. Зокрема, залучені фінансові ресурси підприємства залучаються для максимізації прибутку або ринкової вартості підприємства. Остаточна структура фінансових ресурсів підприємства визначається шляхом аналізу ступеня впливу окремих джерел додаткового капіталу на той, який функціонує спочатку, і зміни у співвідношенні його власного та позичкового компонентів.

Формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємства зводиться до визначення оптимальної для підприємства пропорції між використанням власних і позикових фінансових ресурсів. Сьогодні основними методичними підходами до вирішення завдання формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємства є такі (рис. 2).

Під час застосування першого методичного підходу слід пам'ятати, що фінансовий леверидж – це використання підприємством позикового капіталу, яке впливає на зміну дохідності власного капіталу і дає підприємству можливість одержати додатко-

вий прибуток на власний капітал. Показник, який відображає рівень додаткового прибутку на власний капітал за різних варіантів структури капіталу, вважається ефектом фінансового левериджу.

Ефект фінансового левериджу слід розглядати як зміну рентабельності власного капіталу за рахунок використання позикових коштів в обороті підприємства. Позитивний ефект фінансового левериджу виникає тоді, коли позиковий капітал, який отримано під фіксований відсоток, використовується підприємством у процесі діяльності так, що приносить більш високий прибуток, аніж фінансові витрати, тобто дохідність сукуп-

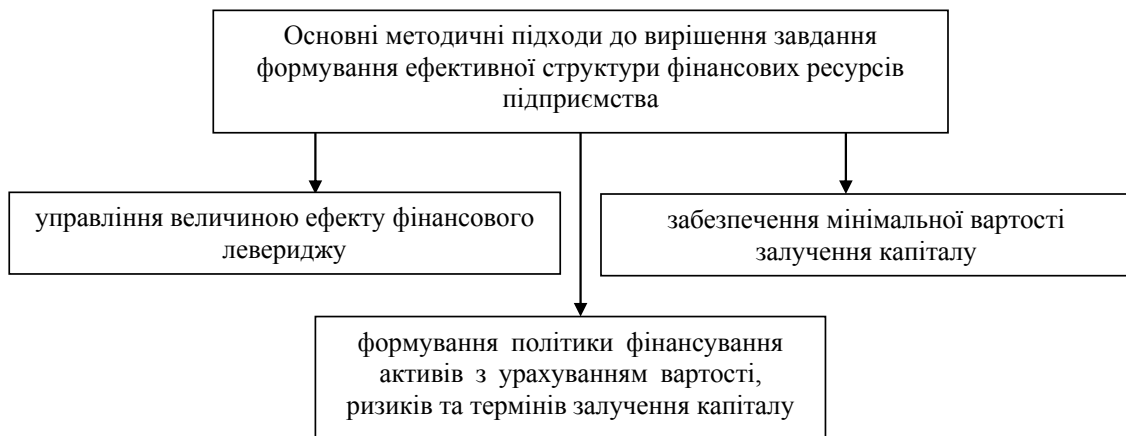

Рис. 2. Основні методичні підходи до вирішення завдання формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємства

Таблиця 1

Морфологічний аналіз поняття «фінансові ресурси підприємства»

Автор	Визначення	Ключові слова
І.А. Козачок [6, с. 278]	Фінансові ресурси підприємства – це сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на певну дату в процесі реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, основних і оборотних засобів та видачі зобов'язань.	сукупність усіх грошових ресурсів підприємства
О.Ю. Леось, І.С. Коваль [7]	Фінансові ресурси підприємства – власні та притримані до них кошти і фінансові активи, доступні для бізнесу на правах власності, у межах діючого законодавства.	власні та притримані до них кошти
Ю.Л. Куліченко [8]	Фінансові ресурси підприємства – це частина коштів, що були сформовані під час створення суб'єкта господарювання, надходять на підприємство за результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності для реалізації поставлених завдань та виконання зобов'язань.	надходять на підприємство за результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності
В.М. Опарін [9, с. 10]	Фінансові ресурси підприємства – це сума коштів, спрямованих в основні та оборотні засоби підприємства.	Спрямованих в основні та оборотні засоби підприємства
І.В. Рудченко [10]	Фінансові ресурси підприємства – джерела засобів підприємств, що спрямовуються на формування його активів, тобто це грошовий капітал, що використовується підприємством для формування своїх активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності для одержання доходів та прибутку.	Здійснення виробничо-фінансової діяльності для одержання доходів та прибутку
Визначення авторів	Фінансові ресурси підприємства – сукупність усіх грошових ресурсів, можуть бути як власними, так і притриманими до них, формуються під час створення суб'єкта господарювання, а також надходять на підприємство за результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, спрямовуються на здійснення виробничо-фінансової діяльності для одержання прибутку.	

ного капіталу є вищою за середньозважену ціну позикових ресурсів.

Підприємство визначає свою ефективну структуру джерел фінансових ресурсів виходячи з таких факторів: вартості джерел фінансування; наявності витрат, пов'язаних із можливим банкрутством; наявності витрат, пов'язаних із конфліктом інтересів між власниками і кредиторами, конфліктом інтересів між власниками і менеджментом підприємства [11, с. 216].

Висновки з проведеного дослідження. На основі проведеного дослідження можна визначити, що ефективність це – економічна категорія, що розкриває основну мету управління підприємством і вимірюється співвідношенням між отриманим результатом і витратами. Фінансові ресурси компанії, такі як основні засоби, безпосередньо впливають на її діяльність. Перехід до управління в умовах ринку вимагає нових підходів до формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємств, оскільки незадовільна структура фінансових ресурсів підприємства може призвести до перебоїв виробничої діяльності і, як наслідок, погіршення фінансового стану або банкрутства підприємства. Постійний моніторинг та оцінка ефективності формування фінансових ресурсів – співвідношення власного та позикового капіталу дають можливість підприємству досягати позитивних результатів своєї діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Управление – это наука и искусство / А. Файоль, Г. Эмерсон, Ф. Тэйлор, Г. Форд. М.: Республика, 1992. 351 с.
2. Проблема эффективности в современной науке / Под ред. А.Д. Урсула. Кишинев, 1985. 256 с.
3. Куценко А.В. Организационно-экономический механизм управления эффективностью деятельности предприятий пищевой кооперации Украины: монография. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. 205 с.
4. Андрийчук В.Г. Эффективность деятельности аграрных предприятий: теория, методика, анализ. К.: КНЕУ, 2005. 292 с.
5. Габор С.С., Габор В.С. Эффективность как экономическая категория. Инновационная экономика. 2012. № 7. С. 14–17.
6. Козачок І.А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2013. № 47. С. 277–283.
7. Леось О.Ю., Коваль І.С. Механізми формування фінансових ресурсів підприємств. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.
8. Куліченко Ю.Л. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. Молодіжний вісник УАБС НБУ.

Серія «Економічні науки». 2013. № 4. URL: <http://bulletin.uabs.edu.ua/.B726B86443B5FFB6C3>.

9. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посіб.; 2-е вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2002. 240 с.

10. Рудченко І.В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. URL: http://www.bsfa.edu.ua/files/konf/23022013/sekcija5/teza_litovska_fk_45.pdf.

11. Руденко М.І. Методика оцінки ефективності формування фінансових ресурсів підприємства та оптимізація їх структури. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2010. Вип. 18(2). С. 214–219.

REFERENCES:

1. Faiol A. Upravlenye – это nauka y uskusstvo / A. Faiol, H. Emerson, F. Taylor, H. Ford. – M.: Respublyka, 1992. – 351 s.
2. Problema effektivnosti v sovremennoi nauke / Pod red. A.D. Ursula. – Kyshynev, 1985. – 256 s.
3. Kutsenko A.V. Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia efektyvnistiu diialnosti pidpriemstv spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy: monohrafiia / A.V. Kutsenko. – Poltava: RVV PUSKU, 2008. – 205 s.
4. Andriichuk V.H. Efektyvnist diialnosti ahrarykh pidpriemstv: teoriia, metodyka, analiz / V.H. Andriichuk. – K.: KNEU, 2005. – 292 s.
5. Habor S.S. Efektyvnist yak ekonomichna katehoriia / S.S. Habor, V.S. Habor // Innovatsiinna ekonomika. – 2012. – № 7. – S. 14–17.
6. Kozachok I.A. Formuvannia ta upravlinnia efektyvnym vykorystanniam finansovykh resursiv pidpriemstva. I.A. Kozachok // Humanitarnyi visnyk ZDIA. 2013 № 47 s. 277 – 283.
7. Leos O. Yu., Koval I. S. Mekhanizmy formuvannia finansovykh resursiv pidpriemstv / O. Yu. Leos, I. S. Koval // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
8. Kulichenko Yu. L. Finansovi resursy pidpriemstva ta yikh optymizatsiia / Yu. L. Kulichenko // Molodizhnyi visnyk UABS NBU, Seriiia "Ekonomichni nauky". – 2013. – № 4. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://bulletin.uabs.edu.ua/.B726B86443B5FFB6C3>
9. Oparin V. M. Finansy (Zahalna teoriia): Navch. posibnyk. – 2-he vyd., dop. i pererob. – K.: KNEU, 2002. – 240 s.
10. Rudchenko I. V. Udoshkonalennia mekhanizmu upravlinnia finansovymy resursamy pidpriemstva / I. V. Rudchenko // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.bsfa.edu.ua/files/konf/23022013/sekcija5/teza_litovska_fk_45.pdf
11. Rudenko M. I. Metodyka otsinky efektyvnosti formuvannia finansovykh resursiv pidpriemstva ta optymizatsiia yikh struktury / M. I. Rudenko // Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky. – 2010. – Vyp. 18 (2). – S. 214-219.

Velikij Yu.M.

Doctor of Economic Sciences, Professor,
 Professor at Department of Finance and Credit
 Kharkiv Institute of Finance
 Kyiv National University of Trade and Economics

Sukrusheva A. O.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Senior Lecturer at Department of Finance and Credit
 Kharkiv Institute of Finance
 Kyiv National University of Trade and Economics

Podlesetskaya I. A.

Student
 Kharkiv Institute of Finance
 Kyiv National University of Trade and Economics

THE THEORETICAL BASIS FOR THE FORMATION OF AN EFFECTIVE STRUCTURE OF FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE

With the transition to a market economy, enterprises received independence in governance, human resources, and manage the results of labour, are responsible for their performance and decision-making. Another representative of the classical school of administration and management H. Emerson maintained the view according to which “the main concern of managers must be effectiveness.” And today, efficiency from the point of view of managers remains the most important characteristic of the enterprise, which should be given due attention. The effectiveness of the economic activity of the enterprise depends on its development, material welfare of the population, the economic security of the state, etc.

The structure of financial resources – a special logical concept, introduced in the modern financial analysis to indicate the combination (ratio) sources of the loan and own funding, which is adopted in enterprises to implement its market strategy. Today, this term is often replaced by the notion of financial leverage, and this expression entered the lexicon is not by chance. A lever is a tool that facilitates or multiplies the effect of the effort. The attraction of loan financing should work on the strategic objectives of the owner. In the context of financing, the term “financial leverage” sends us to a regular practice of financing long-term development at the expense of borrowed funds in order to achieve the interests of the owner, or rather, in order to grow the market value of the assets of the enterprise. At the same time, it is necessary to divide the notion of the composition and structure of financial resources of the enterprise.

The composition of financial resources of an enterprise is a collection (list) of its elements forming, and structure – the ratio (specific gravity) of these elements.

The transition to management in a market environment requires new approaches to the formation of an effective structure of financial resources of enterprises, as the unsatisfactory structure of financial resources of the enterprise can lead to disruptions in production activities, and as a consequence, deterioration of the financial condition or bankruptcy of the enterprise. Therefore, the constant monitoring and evaluation of the effectiveness of the formation of financial resources – the ratio of own and borrowed capital allows the company to achieve positive results of their activities.